

Armoedebeleid 2026 en verder

Meedoen in Maasgouw

Voorwoord

Beste lezer,

Als wethouder armoedebeleid ben ik trots op het Armoedebeleid 2026 en verder: Meedoen in Maasgouw dat hier voor u ligt. In een tijd waarin het woord bestaanszekerheid overal opduikt presenteren wij dit beleidsplan. Het is onze plicht als gemeente om beleid te hebben om onze inwoners die ondersteuning nodig hebben, deze te kunnen bieden. Anno 2025 gaan de maatschappelijke, sociale en economische ontwikkelingen hard. Helaas zien we hierbij ook dat de ontwikkeling van bestaanszekerheid naar bestaansonzekerheid snel gaat en de verschillen tussen groepen inwoners groter worden.

Wat is bestaans(on)zekerheid of armoede? Dit is zoveel meer dan onvoldoende geld hebben. Armoede betekent niet mee kunnen doen op verschillende gebieden. Het kan betekenen dat er geen geld is om de verjaardag van de kinderen te vieren, dat sporten of muziek maken in verenigingsverband niet mogelijk is, dat je eenzaam bent, dat de kans op voortijdig schoolverlaten toeneemt, dat er door (geld)stress fysieke en mentale problemen ontstaan en ga zo maar door. Als wethouder armoedebeleid vind ik dat iedereen moet kunnen meedoen en dezelfde kansen krijgt op onderwijs, huisvesting, werkgelegenheid en sociale participatie.

We zien we dat het aantal werkenden die financiële stress ervaren en de eindjes maar moeilijk aan elkaar kunnen knopen groter wordt. Ook voor deze groep willen wij met ons armoedebeleid ondersteuning bieden. We willen dat inwoners de voorzieningen en maatregelen beter weten te vinden door deze zichtbaarder te maken en minder complex. We willen meer mensen bereiken en ondersteunen op een manier die past bij de vraag van de inwoner. Daar gaan we ons best voor doen samen met onze partners in het maatschappelijk middenveld. Want deze partners hebben wij meer dan nodig om de doelen zoals geformuleerd in Armoedebeleid 2026 en verder: Meedoen in Maasgouw te bereiken.

Ik ben me ervan bewust dat financiële stress en een leven in armoede iedereen kan overkomen, dat één of meerdere life events het leven zomaar op zijn kop kan zetten. Ook en juist dan is het belangrijk dat er steun is, een helpende hand, een regeling, een voorziening, een luisterend oor zonder oordeel. Om de scherpe randjes minder scherp te maken. Dat doen we met elkaar, voor elkaar.

Tim Snijckers

Wethouder Armoedebeleid

Samenvatting

Het Armoedebeleid 2026 en verder: Meedoen in Maasgouw richt zich op het vergroten van bestaanszekerheid en het versterken van maatschappelijke participatie voor inwoners met een laag inkomen. De gemeente bouwt voort op het eerdere beleid (2020–2024), de uitgevoerde evaluatie en actuele maatschappelijke ontwikkelingen. Daarbij staat centraal dat armoede niet alleen een financieel vraagstuk is, maar ook invloed heeft op gezondheid, kansen en sociale verbondenheid.

Waarom dit beleid nodig is

Door opeenvolgende crises, zoals de coronapandemie, stijgende inflatie en hoge energieprijzen, ervaren steeds meer inwoners financiële druk. Hoewel de landelijke armoedecijfers dalen, blijft een groep inwoners langdurig kwetsbaar.

Wat we willen bereiken

Het doel van dit beleidsplan is het verminderen van de negatieve gevolgen van armoede en het versterken van de sociale en economische positie van inwoners. De gemeente kiest hierbij voor een aanpak waarin:

- menselijke maat en vertrouwen centraal staan;
- participatie en meedoen worden gestimuleerd;
- bereik en toegankelijkheid van regelingen worden vergroot;
- partners in de keten nauwer samenwerken;
- specifieke aandacht wordt besteed aan ouderen en jongeren.

Wat we behouden en versterken

De bestaande gemeentelijke regelingen blijven in volle breedte bestaan. Ook zetten we extra in op samenwerking, communicatie en bereik. Daarnaast worden twee tijdelijke regelingen structureel onderdeel van het armoedebeleid:

- de inkomensgrens tot 130% van het sociaal minimum;
- het Volwassenenfonds Sport & Cultuur.

Deze instrumenten helpen inwoners om mee te doen in de samenleving en dragen bij aan gezondheid, welzijn en sociale verbinding.

Hoe we gaan werken

De gemeente zet in op eenvoud, toegankelijkheid en stress-sensitieve dienstverlening. We ontwikkelen onder andere:

- de **inkomenskaart**: een laagdrempelig overzicht van regelingen en voorzieningen;
- **vereenvoudigde aanvraagprocedures** via MER Sociaal Domein;
- **gerichte communicatie** in begrijpelijke taal;
- **netwerkbijeenkomsten** om samenwerking te versterken;
- structurele betrokkenheid van **ervaringsdeskundigen** bij beleid en uitvoering.

Financiële basis

Het armoedebeleid bestaat grotendeels uit open-einderegelingen, waarvan de kosten stijgen of dalen met het gebruik.

De gemeenteraad heeft vanaf 2026 € 200.000 structureel extra beschikbaar gesteld. Deze middelen zijn noodzakelijk om:

- stijgende kosten van minimaregelingen en bijzondere bijstand op te vangen;
- de **inkomensgrens 130%** en het **Volwassenenfonds** structureel te borgen;
- te investeren in bereik, communicatie en ketensamenwerking;
- toekomstige risico's op oplopende maatschappelijke kosten te beperken.

De structurele investering zorgt voor een stabiele uitvoeringsbasis en voorkomt versobering van de ondersteuning in een periode waarin bestaanszekerheid onder druk staat.

Tot slot

Met dit beleid zet Maasgouw in op een toekomstgerichte, mensgerichte en samenhangende aanpak van armoede. Door te investeren in sociale verbondenheid, toegankelijkheid van ondersteuning en kansen om mee te doen, werken we aan een gemeente waarin iedereen kan deelnemen en waarin bestaanszekerheid het fundament vormt voor een sterke en inclusieve samenleving.

Inleiding

Dit beleidsplan Armoedebeleid 2026 en verder: Meedoen in Maasgouw bouwt voort op het vorige beleid: 'Armoedebeleid gemeente Maasgouw 2020–2024; Voorkomen, verlichten en bestrijden van armoede en schulden'.

De afgelopen jaren hebben zich ontwikkelingen voorgedaan die grote invloed hebben op het dagelijks leven van inwoners. De stijgende kosten van levensonderhoud, energie en wonen, in combinatie met onzekerheid op de arbeidsmarkt, zetten de bestaanszekerheid van steeds meer mensen onder druk.

Tegelijkertijd erkennen we dat inkomenspolitiek primair een rijksverantwoordelijkheid is. Het Rijk bepaalt de hoogte van onder andere het minimumloon, de bijstandsuitkering en toeslagen. Als gemeente hebben we daardoor maar beperkt invloed op het structurele inkomen van inwoners.

Wat we wél kunnen doen, is inwoners met een laag inkomen zo goed mogelijk ondersteunen bij het dragen van de gevolgen van armoede en financiële stress, en vooral: hen in staat stellen om mee te doen. Meedoen in het gezin, in de buurt, in onderwijs, werk, sport, cultuur en verenigingsleven. Vanuit die gedachte hebben we dit beleidsplan de titel gegeven: 'Meedoen in Maasgouw'. Daarmee leggen we het accent op participatie, inclusie en kansen, zonder de financiële werkelijkheid uit het oog te verliezen.

Op basis van de evaluatie van het huidige beleid, veranderde omstandigheden en nieuwe inzichten is dit nieuwe beleidsplan opgesteld.

Gemeentelijk armoedebeleid

Het armoedebeleid van de gemeente richt zich op inwoners die onvoldoende inkomen hebben om in hun levensonderhoud te voorzien of om volwaardig deel te nemen aan de samenleving. Voor deze inwoners zetten we verschillende instrumenten in, zoals minimaregelingen en bijzondere bijstand.

De gemeente bepaalt het lokale beleid en de uitvoering daarvan. Het generieke inkomensbeleid, zoals de hoogte van de bijstand, AOW en andere landelijke uitkeringen – is de verantwoordelijkheid van het Rijk. Onze rol is om binnen die landelijke kaders te zorgen voor passende ondersteuning en kansen om mee te doen.

Schuldhelpverlening

Armoede en schulden hangen vaak samen, maar niet altijd. Een beperkt inkomen, opeenstapeling van problemen en het ontbreken van financiële buffers kunnen leiden tot problematische schulden.

Volgens de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening (Wgs) zijn gemeenten verantwoordelijk voor schuldhelpverlening aan inwoners. Elke vier jaar moet hiervoor een beleidsplan worden opgesteld. In onze regio werken we samen met buurgemeenten, onder meer via Vroegsignalering van schulden en een regionaal beleidsplan schuldhelpverlening.

In dit beleidsplan ligt de nadruk op lokaal armoedebeleid. Schuldhelpverlening wordt waar relevant genoemd, maar inhoudelijk verder uitgewerkt in het regionale beleidsplan schuldhelpverlening.

Armoedebeleid in samenhang met andere beleidsterreinen

Armoedebeleid staat niet op zichzelf.

Er zijn duidelijke raakvlakken met:

- de Participatiewet;
- de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening (Wgs);
- de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) en het Regionaal programma volwasseneneducatie en laaggeletterdheid;
- de visie op positieve gezondheid, de sociale basis en sociale inclusie.

Door deze beleidsterreinen in samenhang te benaderen, vergroten we de samenhang en effectiviteit van onze inzet.

Onze aanpak

Voor dit nieuwe beleid hebben we het armoedebeleid 2020–2024 uitgebreid geëvalueerd. We hebben hiervoor:

- teruggekeken naar de ambities uit 2019;
- deelnamecijfers van regelingen geanalyseerd;
- gesprekken gevoerd met inwoners die gebruikmaken van (armoede)regelingen;
- en ervaringen opgehaald bij maatschappelijke partners en onze uitvoeringsorganisatie.

De bevindingen zijn vastgelegd in het Evaluatierapport Armoedebeleid 2020–2024; voorkomen, verlichten en bestrijden van armoede en schulden. Dit rapport vormt een belangrijke basis voor de keuzes in dit nieuwe beleid.

Waarom inwoners en partners betrekken

De gemeente is er voor haar inwoners. Effectief beleid sluit aan bij hun leefwereld. Daarom hebben we, net als bij de evaluatie, met inwoners en partners gesproken over hun ervaringen, knelpunten en wensen.

We realiseren ons dat een beperkt aantal gesprekken nooit het volledige beeld geeft, maar ze leveren wél waardevolle inzichten op. Deze werkwijze, inwoners en partners structureel betrekken bij beleid, willen we de komende jaren verder versterken.

Met **14 inwoners** gesproken die gebruik maken van onze (armoede)regelingen. Inwoners van verschillende leeftijden, achtergronden en gezinssamenstellingen.

Ervaringen en kennis delen via **2 themabijeenkomsten** met diverse ketenpartners. Zoals: Adviesraad Sociaal Domein, St. Schuldhulp Maasgouw, St. Leergeld, Voedselbank en Kledingbank.

Aansluiten bij **team overleggen** via diverse maatschappelijke partners en onze uitvoeringsorganisatie. Om inzicht te krijgen in de betrokkenheid en werkzaamheden.

Terugkijken naar de ambities die we in 2019 hebben bepaald. Wat hebben we wel gedaan, wat hebben we niet gedaan? Wat hebben we extra gedaan?

Analyseren van de deelnamecijfers van de diverse (armoede) regelingen binnen het huidige armoedebeleid.

Literatuur en date geraadpleegd, waaronder: CBS, SCP rapport, Divosa.

1. Hier staan we voor

In dit hoofdstuk beschrijven we de uitgangspunten van ons armoedebeleid. Het beleid bouwt voort op gemeentelijke ambities, de landelijke koers én de maatschappelijke ontwikkelingen die de bestaanszekerheid van inwoners onder druk zetten. Hoewel inkomensbeleid primair een verantwoordelijkheid van het Rijk is, heeft de gemeente een belangrijke taak in het ondersteunen van inwoners, het wegnemen van drempels en het mogelijk maken van meedoen.

1.1 Gemeentelijk kader

Coalitieakkoord 2022–2026

In het coalitieakkoord “Samen bouwen aan een sterk, sociaal en duurzaam Maasgouw” staat onder meer:

We werken door aan de bestrijding van armoede in onze gemeente met speciale aandacht voor kinderen die in armoede leven. Ook “verborgen” armoede en schuldhulpverlening heeft daarbij onze aandacht en we proberen te bevorderen dat iedereen die daarvoor in aanmerking komt ook gebruik maakt van de regelingen die er zijn. We maken een plan voor de aanpak van energiearmoede zodat de toeslagen die beschikbaar zijn ook daar terecht komen waar het nodig is.

Deze ambitie vormt een belangrijk fundament onder het armoedebeleid 2026 en verder.

Strategische Visie Maasgouw 2035

Op 16 december 2025 stelt de gemeenteraad de Strategische Visie Maasgouw 2035¹ vast. Deze visie beschrijft een streefbeeld en vijf algemene ambities voor de Maasgouwse samenleving in 2035. De eerste ambitie die wordt beschreven richt zich op ‘verbonden gemeenschappen’ met veel sociale banden tussen inwoners. Hierover wordt op pagina 19 e.v. van de visie wordt hierover geschreven: “De ambitie voor Maasgouw in 2035 is een sterke en veerkrachtige samenleving waarin iedereen kan meedoen. Om dat te kunnen bereiken moet er een sterke sociale basis zijn. (...) Hierdoor hebben inwoners de mogelijkheid om onderdeel te zijn van een samenleving die je kent en waarin je gekend wordt. Sociale banden zorgen ervoor dat mensen naar elkaar omkijken. Sociale netwerken maken mensen sterker, zorgen ervoor dat ze hun capaciteiten kunnen benutten en bieden een vangnet bij tegenslag. Ze vergroten het welzijn van mensen en maken het leven leuker”. Om aan deze strategische ambities te kunnen werken is het nodig om lokaal armoedebeleid zo in te richten dat inwoners met een laag in komen in staat worden gesteld om mee te doen in de samenleving en onderdeel te zijn van een gemeenschap.

1.2 Landelijk kader

Rol van het Rijk en de lokale overheid

Gemeenten hebben beperkte invloed op inkomenspolitiek. De Commissie Sociaal Minimum benadrukt in “Een zeker bestaan II”² dat een toereikend inkomen en een eenvoudig, toegankelijk stelsel randvoorwaarden zijn voor bestaanszekerheid. Het Rijk is verantwoordelijk voor:

- het niveau van het sociaal minimum,
- het minimumloon,
- toeslagen en hun toegankelijkheid,
- betaalbaarheid van publieke voorzieningen.

De essentie van het advies is dat het Rijk het besteedbaar inkomen moet verhogen en in de toekomst op peil moet houden en dat het systeem duidelijker en toegankelijker moet worden gemaakt.

Sociale grondrechten

Sociale grondrechten vormen de basis voor een menswaardig bestaan en zijn verankerd in de Grondwet. Het gaat onder andere om het recht op:

- onderwijs,
- huisvesting,
- sociale zekerheid,
- volksgezondheid,
- en werk.

Deze grondrechten verplichten de overheid – dus ook gemeenten – om ongelijkheid, armoede en sociale uitsluiting actief tegen te gaan.

Landelijk beleid en hervormingen

De landelijke politiek heeft bestaanszekerheid de afgelopen jaren nadrukkelijker op de agenda gezet. Ook na de Tweede Kamerverkiezingen van 2025 blijft dit een centraal thema. Nederland bevindt zich ten tijde van schrijven van dit beleidsplan echter in een overgangperiode: er is nog geen nieuw kabinet gevormd, waardoor het onzeker is welke concrete keuzes op korte termijn worden gemaakt rond inkomen, toeslagen en sociale zekerheid.

Ondanks deze onzekerheid zijn een aantal landelijke trends duidelijk zichtbaar:

- Er is brede politieke erkenning dat het huidige stelsel voor veel inwoners te complex en onvoldoende voorspelbaar is.
- De ambitie om armoede – en specifiek kinderarmoede – terug te dringen wordt breed gedeeld.
- Betaalbaar wonen, goede zorg en toegankelijke publieke voorzieningen blijven belangrijke pijlers binnen het rijksbeleid.
- De menselijke maat en meer ruimte voor maatwerk krijgen nadrukkelijk aandacht in beleid en parlementaire discussies.

De eerder voorbereide grote stelselwijzigingen (sociale zekerheid, toeslagenstelsel, belastingen) zijn door de politieke ontwikkelingen vertraagd. Daardoor blijft het huidige systeem voorlopig bestaan, inclusief de bijbehorende complexiteit. Voor gemeenten betekent dit dat lokale ondersteuning, regelingen en communicatie de komende jaren onverminderd belangrijk zijn.

Het Rijk blijft verantwoordelijk voor een toereikend inkomen en een eerlijk en toegankelijk stelsel. Totdat landelijke hervormingen daadwerkelijk worden doorgevoerd, blijven gemeentelijke regelingen en ondersteuning een essentieel vangnet voor inwoners met een laag inkomen. De gemeente Maasgouw volgt de landelijke ontwikkelingen nauwlettend en past haar beleid aan wanneer dat nodig is.

2. Wat speelt er en voor wie?

In dit hoofdstuk beschrijven we de mondiale en landelijke ontwikkelingen die invloed hebben op armoede, lichten we toe wat we onder armoede en bestaanszekerheid verstaan, en geven we een beeld van de doelgroep en de cijfers binnen de gemeente Maasgouw. Tot slot gaan we in op de regionale samenwerking.

2.1 Mondiale en landelijke ontwikkelingen

De afgelopen jaren hebben opeenvolgende crises; de coronapandemie, de oorlog in Oekraïne, de energiecrisis en langdurig hoge inflatie geleid tot forse prijsstijgingen, vooral voor energie en dagelijkse levensmiddelen. Deze ontwikkelingen raken ook inwoners van Maasgouw. Steeds meer mensen ervaren financiële druk of onzekerheid. Waar armoede voorheen vooral huishoudens met lage inkomens trof, ervaren nu ook middeninkomens problemen.

2.2 Systeemwereld en leefwereld

Veel inwoners die gebruikmaken van gemeentelijke ondersteuning zijn hierover tevreden, maar dat betekent niet dat het vertrouwen in de overheid vanzelfsprekend is. Uit onderzoek van het SCP³ blijkt dat Nederland verschillende sociale klassen kent, waarbij inwoners uit lagere klassen gemiddeld minder vertrouwen hebben in de overheid. Zij vragen daardoor minder snel hulp, waardoor problemen kunnen verergeren en later duurdere en complexere hulp nodig is en bestaande ongelijkheden tussen groepen verder worden vergroot. Het SCP heeft in dit kader onderzoek⁴ gedaan naar de leefwereld van mensen. Hierop volgend heeft het SCP onderzoek⁵ gedaan naar de zogenoemde systeemwereld, het beleid en de dienstverleningspraktijk. In dit onderzoek, 'Zien, luisteren en helpen', wordt onderzocht waarom gemeenten en dienstverleners niet alle inwoners bereiken die in aanmerking komen voor ondersteuning in het sociaal domein en wat gemeenten kunnen doen om mensen beter te bereiken.

In het SCP-onderzoek 'Zien, luisteren en helpen' wordt geconcludeerd dat gemeenten niet alle inwoners bereiken die recht hebben op ondersteuning. Het verschil tussen systeemwereld en leefwereld – regels versus realiteit – maakt dat dienstverlening onvoldoende aansluit. Ook schrijver en onderzoeker Tim 'S Jongers beschrijft deze spanning in zijn boek 'Armoede uitgelegd aan mensen met geld'⁶.

Het verbeteren van de verbinding tussen deze werelden is noodzakelijk. Dit werd bevestigd in de gesprekken die we in 2024 en 2025 voerden met inwoners en maatschappelijke partners. Zij benadrukten dat eenvoudige procedures, duidelijke communicatie en vertrouwen cruciaal zijn om ondersteuning toegankelijk te maken.

2.3 Wat verstaan we onder armoede en bestaanszekerheid?

Er bestaat geen eenduidige definitie van armoede. Volgens het SCP gaat het om het ontbreken van voldoende middelen om te kunnen voorzien in noodzakelijke behoeften. Dat gaat verder dan geld alleen: armoede leidt vaak tot sociale uitsluiting, beperkte toegang tot voorzieningen en minder kansen om volwaardig mee te doen.

Deze brede visie op armoede maakt duidelijk dat het een complex probleem is dat vraagt om méér dan economische maatregelen. Bestaanszekerheid betekent dat mensen kunnen rekenen op een stabiel inkomen, betaalbare huisvesting, toegang tot zorg en onderwijs en ruimte om eigen keuzes te maken. Het raakt aan waardigheid, regie en vertrouwen.

2.4 Doelgroep

Het vorige armoedebeleid (2020–2024) richtte zich op huishoudens tot 120% van het sociaal minimum. Op 8 november 2022 heeft de gemeenteraad unaniem een motie aanvaard met het oog op de problemen in Oekraïne, de hoge energieprijzen en de verwachting dat steeds meer inwoners in financiële nood zouden komen. Met het aanvaarden van de motie werden de inkomensgrenzen voor de bestaande regelingen binnen het armoedebeleid verhoogd van 120% van het sociaal minimum naar 130%. Dit betekent een verbreding van de doelgroep.

Op basis van de evaluatie van het vorige beleid stellen we in dit nieuwe beleid voor om deze grens structureel te continueren. In de Begroting 2026 gemeente Maasgouw is hiervoor financiële ruimte gereserveerd.

2.5 Armoede in cijfers, nieuwe methode

In 2024 introduceerden CBS, SCP en Nibud een nieuwe methode⁷ om armoede te meten. Daarbij worden niet alleen inkomen, maar ook uitgaven aan energie en wonen én de minimale buffer meegewogen. Deze methode baseert zich op minimumvoorbeeldbegrotingen (Nibud⁸) die aangeven wat huishoudens nodig hebben om volwaardig deel te nemen aan de samenleving. Hiermee ontstaat een preciezer beeld van wie in armoede leeft en hoe diep de armoede is.

Het CBS⁹ rapporteert dat in 2023 ongeveer 540.000 mensen in Nederland onder de armoedegrens leefden, dat is circa 3,1% van de bevolking. In 2018 leefde nog 7,1% van de Nederlandse bevolking in armoede. Vanaf 2019 daalde dit percentage, mede dankzij loonstijgingen en later door de brede coronasteunmaatregelen die huishoudens tijdelijk financieel stabiliseerden. Ook in 2022 en 2023 zette deze daling door, vooral als gevolg van de energiecompensatiemaatregelen en – in 2023 – de substantiële verhoging van het minimumloon en andere koopkrachtversterkende maatregelen.

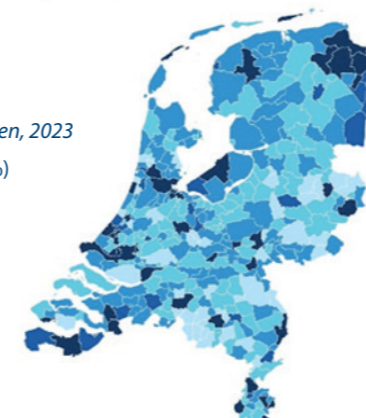
Ondanks deze positieve beweging blijft armoede een hardnekkig probleem. In 2023 waren bijna 175.000 mensen al drie jaar of langer arm. Dat betekent dat ongeveer één op de drie mensen die in armoede leeft te maken heeft met langdurige armoede. Juist deze groep loopt een verhoogd risico op structurele financiële problemen, gezondheidsklachten en sociale uitsluiting.

Armoede in cijfers Maasgouw

Volgens de nieuwe meetmethode leven in Maasgouw in 2023 1,4% van de inwoners onder de armoedegrens. Over 2022 was dit percentage 2,1%. Het gaat om cijfers van de nieuwe meetmethode, wat betekent dat de cijfers niet direct vergelijkbaar zijn met oudere gemeentelijke cijfers die mogelijk nog de oude methodes gebruiken.

Armoede in gemeenten, 2023

- Minder dan 1,5 (%)
- 1,5 tot 2,0 (%)
- 2,0 tot 3,0 (%)
- 3,0 tot 3,5 (%)
- 3,5 of meer (%)

Populatie Maasgouw in perspectief

Om beter te begrijpen voor welke groepen ons armoedebeleid van betekenis is, is het belangrijk om de cijfers in context te plaatsen. In 2023 telde de gemeente Maasgouw 10.883 particuliere huishoudens. Van deze huishoudens hadden er ongeveer 900 een inkomen tot 120% van het sociaal minimum, en circa 200 huishoudens een inkomen tussen 121% en 130% van het sociaal minimum.

Samen gaat het om ongeveer 1.100 huishoudens die moeten rondkomen van een inkomen onder de 130%-grens.

Deze cijfers laten zien dat een substantiële groep inwoners financiële kwetsbaarheid ervaart. Het gaat om mensen die, ondanks inzet, werk of uitkeringen, vaak weinig financiële ruimte hebben en sneller risico lopen op geldzorgen, stress of uitsluiting. Door deze cijfers mee te nemen in onze beleidsvorming, houden we scherp in beeld voor wie we dit beleid maken en welke ondersteuning het verschil kan maken.

Doelgroep	Aantal huishoudens	Percentage van totaal aantal huishoudens
120%-doelgroep huishoudens	900	8,27%
130%-doelgroep huishoudens	200	1,84%
<131% doelgroep huishoudens	9.783	89,89%
totaal	10.883	100%

bron: CBS Inkomensgrens huishouden 2023, peildatum 1 november 2024.

Aantal huishoudens in Maasgouw met een bijstandsuitkering

Cijfers over juli 2025¹⁰ van het CBS geven aan dat er 270 mensen tot de AOW-gerechtigde leeftijd een bijstandsuitkering ontvangen in Maasgouw. Op het dashboard Werk en Inkomen van de website 'waarstaatjegemeente.nl'¹¹ is terug te vinden dat in mei 2025 2,3% van de huishoudens in Maasgouw moet rondkomen van een bijstandsuitkering. Hierbij opgemerkt dat een uitkering aan een (echt)paar wordt geteld als één uitkering aan twee personen.

In 2023 leefde volgens voorlopige CBS-cijfers¹² 1,6% van de minderjarige kinderen in Maasgouw in armoede. In 2022 was dit nog 2,6%.

De GGD brengt met deze monitor de gezondheid, het welzijn, de leefstijl en leefomgeving van inwoners van 18 jaar en ouder in kaart. Voor Maasgouw meldt deze monitor de volgende cijfers:

van de volwassenen heeft enige tot grote moeite met rondkomen;

van de volwassenen geeft aan te maken te hebben met langdurige armoede. Dat betekent dat zij langer dan vier jaar moeite hebben met rondkomen;

van de volwassenen die moeite hebben met rondkomen en geen hulp krijgen bij hun financiën hebben hier wel behoefte aan;

van de volwassenen heeft in de afgelopen 12 maanden bewust minstens 1x zorg gemeden om financiële redenen.

Sociaal minimum

In dit beleidsplan wordt al een aantal keren gesproken over het sociaal minimum en de 130%-grens. Om een beter idee te krijgen noemen we hier de bedragen sociaal minimum per 1 juli 2025¹⁴:

Woonsituatie	Minimanorm 100% sociaal minimum. Per maand incl. vakantiegeld
Alleenstaanden en alleenstaande ouders	€ 1369,06
Gehuwden/samenwonenden	€ 1955,80

Deze bedragen worden jaarlijks geïndexeerd op basis van wijzigingen in het wettelijk minimumloon.

Armoedecijfers in Midden-Limburg

Volgens CBS-cijfers (2022)¹⁵ moet 10,4% van de huishoudens in Maasgouw rondkomen van een inkomen tot 130% van het sociaal minimum. Ter vergelijking met enkele andere gemeenten:

Gemeente	% huishoudens ≤130% sociaal minimum
Echt-Susteren	12,0%
Roerdalen	11,2%
Leudal	9,0%
Roermond	17,9%
Venlo	13,0%
Heerlen	24,3%

Hoewel Maasgouw relatief lage armoedecijfers kent, ervaren ook hier inwoners financiële stress. Achter elk cijfer schuilen persoonlijke verhalen. Ieder kind dat opgroeit in armoede loopt risico op gezondheidsproblemen, stress en kansenongelijkheid. We blijven ons inzetten om inwoners met financiële zorgen te ondersteunen, hun bestaanszekerheid te versterken en meedoen te bevorderen.

2.6 De doelgroep in beeld, verhalen uit de praktijk

Achter elk cijfer gaat een mens schuil. Tijdens de evaluatie van het armoedebeleid spraken we inwoners uit de doelgroep. Ook het Servicecentrum MER Sociaal Domein deelt waardevolle signalen uit hun dagelijkse contact met inwoners. Deze praktijkverhalen geven gezicht aan de groep om wie het gaat en laten zien hoe divers de doelgroep is.

De heer B.

Heeft door lichamelijke problemen veel medicatie nodig, wat zijn gebit ernstig aantastte. Een noodzakelijke gebitsbrug kon hij niet zelf bekostigen. Bijzondere bijstand maakte deelname aan het dagelijks leven weer mogelijk.

Mevrouw K.

Ontvangt een Wajong-uitkering. Zij kreeg bijzondere bijstand voor juridische kosten rondom een procedure voor onder toezichtstelling van haar kinderen.

De heer P.

Heeft wisselende inkomsten uit arbeid (gemiddeld 123%). Hij ontving bijzondere bijstand voor kosten van de familiecurator.

De heer R.

Werd ontslagen en kwam in de WW. Door persoonlijke omstandigheden werd hij onder bewind gesteld. Tijdelijke bijzondere bijstand voor bewindvoering hielp hem weer op weg.

Mevrouw S.

Heeft naast AOW een klein pensioen (122% van het sociaal minimum). Ze kwalificeerde niet voor de energietoeslag, maar wel voor het Persoonlijk Participatiebudget Pensioengerechtigden.

Mevrouw I.

Is gedeeltelijk verlamd en ontvangt een Wajong-uitkering. Na het overlijden van haar moeder werd zij onder curatele gesteld. Bijzondere bijstand vergoedde de kosten van curatele.

Deze verhalen ondersteunen dat armoede niet éénvormig is. Ziekte, scheiding, werkverlies, beperkte vaardigheden, schulden, stijgende lasten: de oorzaken verschillen, maar de impact is vergelijkbaar. Het laat zien waarom laagdrempelige ondersteuning en menselijke maat essentieel zijn.

2.7 Samenwerking in de regio

Armoede stopt niet bij gemeentegrenzen. De gemeente Maasgouw werkt daarom nauw samen met de gemeenten Echt-Susteren en Roerdalen binnen de MER-samenwerking; de uitvoering vindt plaats via het Servicecentrum MER Sociaal Domein. Binnen deze samenwerking:

- stemmen we beleidskeuzes zoveel mogelijk op elkaar af;
- delen we kennis, signalen en ontwikkelingen;
- voeren we gezamenlijke gesprekken met partners;
- bouwen we aan een robuust regionaal netwerk rondom armoede en schulden.

Hiermee vergroten we de kwaliteit, effectiviteit en bereikbaarheid van de ondersteuning.

3. Waar gaan we voor?

Dit hoofdstuk beschrijft het beleidsdoel en de ambities van het Armoedebeleid 2026 en verder: Meedoen in Maasgouw. Deze zijn gebaseerd op de evaluatie van het vorige beleidsplan, de gemeentelijke kaders, de analyse van de huidige situatie en de landelijke ontwikkelingen en inzichten.

3.1 Beleidsdoel

Het beleidsdoel van dit armoedebeleid is het verminderen van de negatieve gevolgen van armoede binnen de gemeente Maasgouw. Wij willen kwetsbare inwoners versterken zodat zij hun economische én sociale positie kunnen verbeteren. Daarbij zetten we in op het vergroten van sociale inclusie, maatschappelijke participatie en het volwaardig kunnen meedoen in de samenleving.

3.2 Ambitie

Onze ambitie is om – samen met partners in het maatschappelijk middenveld – te werken aan het vergroten van de bestaanszekerheid van inwoners. Bestaanszekerheid betekent dat inwoners kunnen voorzien in hun basisbehoeften, zoals een stabiel inkomen, betaalbare huisvesting, voedsel, zorg en onderwijs. Wij geven hier invulling aan door:

- **Uit te gaan van de vraag en behoefte van inwoners**, niet van regels en procedures; inwoners moeten zich gezien en gehoord voelen.
- **De menselijke maat toe te passen**, waarbij vertrouwen in de inwoner centraal staat en we werken aan wederzijds vertrouwen tussen inwoner en gemeente.
- **Een laagdrempelige helpende hand te bieden** aan inwoners die moeite hebben hun weg te vinden in het systeem van wet- en regelgeving.
- **Voorlichting en begeleiding aan te bieden** aan inwoners die hun (financiële) vaardigheden willen versterken.
- **Gerichte inkomensondersteuning te bieden** via minimaregelingen en aanvullende financiële ondersteuning.
- **Toegang te bieden tot sport, cultuur en maatschappelijke activiteiten**, om sociale uitsluiting en eenzaamheid te verminderen.

3.3 Opgaven

Om het beleidsdoel en de ambitie te realiseren richten wij ons in deze beleidsperiode op de volgende opgaven:

1. **Versterken van de samenwerking** met én tussen partners in het maatschappelijk middenveld.
2. **Continueren en verder verstevigen** van bestaande armoederegelingen en ondersteunende instrumenten.
3. **Structureel opnemen van de twee tijdelijke regelingen**:
 - de inkomensgrens tot 130% van het sociaal minimum;
 - deelname aan het Volwassenenfonds Sport & Cultuur.
4. **Gerichte aandacht voor ouderen en jongeren**, vanwege de specifieke risico's en signalen uit de evaluatie.
5. **Vergroten van het bereik** van inwoners die moeten rondkomen van een laag inkomen.

Deze opgaven worden in de volgende hoofdstukken verder uitgewerkt.

3.4 Kernwaarden

Bij de uitvoering van dit beleid hanteren wij kernwaarden die richting geven aan ons handelen – en die wij ook verwachten van onze partners:

- **De menselijke maat** staat centraal: we kijken met vertrouwen naar inwoners en luisteren naar hun behoeften, ondersteuningsvragen en wens tot eigen regie.
- **Heldere en begrijpelijke communicatie**, waarbij we rekening houden met beperkte basisvaardigheden.
- **Stress-sensitief werken**: we beseffen dat armoede en geldzorgen stress veroorzaken en passen onze dienstverlening daarop aan.
- **Eenvoud en toegankelijkheid**: we onderzoeken actief hoe aanvraagprocedures eenvoudiger kunnen en hoe regelingen minder complex kunnen worden, zodat inwoners laagdrempelig toegang krijgen tot ondersteuning.

Deze kernwaarden vormen de basis voor een toegankelijk, mensgericht en betrouwbaar armoedebeleid.

4. Wat gaan we behouden en verstevigen?

In dit hoofdstuk beschrijven we de instrumenten en voorzieningen die we de komende jaren voortzetten en versterken. Daarnaast lichten we toe welke tijdelijke regelingen we structureel willen opnemen in het armoedebeleid.

4.1 Versterken van de samenwerking in de keten

Partners in het maatschappelijk middenveld weten elkaar over het algemeen goed te vinden, met name binnen het sociaal wijkteam. Tegelijkertijd is er behoefte aan verdere versterking van de samenwerking, ook met partners die nu nog niet actief zijn aangehaakt.

Armoede is een complex en multidimensionaal vraagstuk dat samenhangt met verschillende domeinen, zoals gezondheid, werk, onderwijs en huisvesting. Het SCP¹⁶ benadrukt dat het succes van gemeentelijk armoedebeleid voor een belangrijk deel afhangt van de kwaliteit van de lokale uitvoering. Een breed en goed functionerend netwerk verbreedt de blik op inwoners en hun ondersteuningsbehoeften en draagt daarmee wezenlijk bij aan het vergroten van het bereik.

Organiseren van (netwerk)bijeenkomsten

Om de samenwerking in de keten te bevorderen gaan we (netwerk)bijeenkomsten organiseren. Partners geven aan hier behoefte aan te hebben en zo kunnen op een laagdrempelige manier ook andere relevante partners worden aangehaakt.

Om de samenwerking te versterken organiseren we regelmatig netwerkbijeenkomsten. Deze bijeenkomsten zijn belangrijk omdat zij:

- **kennisuitwisseling** mogelijk maken, inclusief successen en fouten;
- **nieuwe inzichten en innovatieve ideeën** genereren;
- **bijdragen aan vertrouwen en informele samenwerking**;
- **leiden tot betere beleidsafstemming**;
- **helpen bij het signaleren van trends en hulpvragen**.

Door deze structurele samenwerking te intensiveren kunnen partners sneller schakelen, beter aansluiten op inwoners en gezamenlijke doelen realiseren.

4.2 Betrekken van sprekers en ervaringsdeskundigen

Waar mogelijk betrekken we bij netwerkbijeenkomsten gastsprekers, professionals én ervaringsdeskundigen. Hun bijdrage biedt waardevolle inzichten in hoe armoede en financiële stress er in de praktijk uitzien. Dit helpt om de kloof tussen systeemwereld en leefwereld te verkleinen, zoals toegelicht in hoofdstuk 2. Zo versterken we het perspectief van inwoners binnen zowel beleid als uitvoering.

4.3 Gemeentelijke regelingen bestendigen

De gemeente Maasgouw biedt een breed palet aan regelingen voor inwoners met een laag inkomen. Uit de evaluatie van het armoedebeleid 2020–2024 blijkt dat dit aanbod in de basis als voldoende wordt ervaren. Partners en inwoners geven aan dat er geen duidelijke behoefte is aan uitbreiding van het regelingenniveau.

Regelingen en instrumenten continueren

De huidige regelingen die worden aangeboden willen we de komende jaren continueren. Hierin blijven we aandacht schenken aan het verder verstevigen van de regelingen, het verhogen van het bereik en waar wenselijk verbeteringen implementeren.

4.4 Overzicht van regelingen en instrumenten

Onderstaande regelingen zijn beschikbaar voor inwoners met een inkomen tot 130% van het wettelijk sociaal minimum, mits wordt voldaan aan de toepasselijke vermogensgrens. Sommige regelingen hanteren aanvullende criteria, zoals besteedbaar inkomen.

Regeling	Doel	Vorm	Hoogte
Huidige regelingen			
Individuele inkomensvoet	Financiële ondersteuning voor inwoners die langdurig (minimaal twee jaar) van een laag inkomen leven en geen uitzicht hebben op inkomensverbetering.	Jaarlijkse geldelijke tegemoetkoming.	€ 400–€ 550 per jaar (afhankelijk van gezinssamenstelling).
Persoonlijk Participatiebudget Pensioengerechtigden	Bevorderen van sociale en maatschappelijke participatie van inwoners met een laag inkomen die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt.	Jaarlijkse, eenmalige bijdrage.	€ 330–€ 450 per jaar (afhankelijk van gezinssamenstelling).
Maatschappelijk Actief Bonus	Een jaarlijkse, eenmalige financiële bijdrage. De bijdrage is een steuntje in de rug, als waardering dat een inwoner zich inzet voor zijn of haar omgeving.	jaarlijkse eenmalige financiële bijdrage.	€ 250 per jaar.
Collectieve zorgverzekering	Het toegankelijk houden van goede en betaalbare zorg voor inwoners met een laag inkomen en voorkoming zorgmijding en schulden.	Collectieve zorgverzekering waarvoor de gemeente een deel van de premie bijdraagt.	Afhankelijk van het gekozen pakket.
Bijzondere bijstand	Vergoeding van noodzakelijke, niet-alledaagse kosten die inwoners niet zelf kunnen betalen. Voorbeelden: bewindvoering, griffierecht, rechtsbijstand.	Maatwerkvergoeding op basis van de beleidsregels.	Afhankelijk van daadwerkelijke kosten en individuele situatie.
Kwijtschelding gemeentelijke lasten en belastingen	Financiële verlichting door het kwijtschelden van bepaalde gemeentelijke belastingen.	Gehele of gedeeltelijke kwijtschelding.	Afhankelijk van situatie en toetsing.
Voedselbank	Tijdelijke ondersteuning bij het voorzien in primaire levensbehoeften.	Wekelijks voedselpakket voor huishoudens die voldoen aan de criteria van de Voedselbank (o.a. besteedbaar inkomen).	Duur; zo kort als mogelijk, zo lang als noodzakelijk.
Kledingbank	Ondersteuning bij het verkrijgen van noodzakelijke kleding.	Maximaal twee kledingpakketten per jaar per inwoner.	Kledingpakket

Regeling	Doel	Vorm	Hoogte
Huidige regelingen			
Jeugdfonds Sport & Cultuur	Bevorderen van sportieve en culturele participatie voor kinderen en jongeren uit gezinnen met een laag inkomen.	Betaling van contributie/ lesgeld en eventueel noodzakelijke sport- en culturele materialen.	Afhankelijk van activiteit en fondscriteria.
Stichting Leergeld	Voorkomen dat kinderen worden uitgesloten van sociale, educatieve en sportieve activiteiten.	Verstrekking in natura, bijv. voor schoolspullen, fiets, sportbenodigdheden of uitstapjes.	Afhankelijk van aanvraag.
Huiswerkbegeleiding	Bevorderen van onderwijskansen van leerlingen uit huishoudens met een laag inkomen.	Structurele begeleiding door bevoegde docenten en zorgprofessionals.	Frequentie: twee keer per week na schooltijd.
VoorzieningenWijzer/ Sociaal Raadslieden	Inzicht bieden in financiële mogelijkheden, besparen op vaste lasten en vergroten van kennis over regelingen.	Individueel adviesgesprek door Sociaal Raadslieden, ondersteund door de VoorzieningenWijzer.	Besparing is situatie afhankelijk. In 2024 gemiddelde besparing VoorzieningenWijzer € 483 per jaar.
Tegemoetkoming meerkosten chronisch zieken	Ondersteuning van inwoners met een chronische ziekte of beperking die aantoonbare meerkosten hebben.	Jaarlijkse financiële tegemoetkoming.	€ 350 per kalenderjaar.
SUN Midden-Limburg noodhulpbureau	Noodhulp voor inwoners die in acute financiële problemen verkeren en niet in aanmerking komen voor een voorliggende voorziening.	Gift of renteloze lening.	Hoogte afhankelijk van de aard en urgentie van de nood situatie.
Nu tijdelijk en voorgesteld als structurele regeling			
<i>Volwassenenfonds Sport & Cultuur</i>	<i>Bevorderen van gezondheid en participatie van volwassenen met een laag inkomen.</i>	<i>Bijdrage aan contributie of lesgeld.</i>	<i>Sport: max. € 225 per jaar Cultuur: max. € 425 per jaar</i>
<i>Inkomensgrens tot 130% sociaal minimum</i>	<i>Vergroten van (financiële) ondersteuning voor een bredere groep inwoners.</i>	<i>Toegangspoort tot armoederegelingen.</i>	<i>Afhankelijk per aanvraag/ situatie.</i>

4.5 Tijdelijke regelingen structureel opnemen in het aanbod

Twee regelingen vast onderdeel maken van het armoedebeleid

Naast de structurele regelingen hebben in de afgelopen periode twee tijdelijke regelingen een rol gespeeld in het bieden van ondersteuning aan onze inwoners met een laag inkomen.

Deze twee laatstgenoemde regelingen willen we structureel opnemen in het aanbod van de gemeentelijke armoederegelingen en -instrumenten:

- Volwassenenfonds Sport & Cultuur
- Inkomensgrens tot 130% sociaal minimum

Volwassenenfonds Sport & Cultuur

Sinds november 2022 kunnen inwoners met een laag inkomen deelnemen aan het Volwassenenfonds Sport & Cultuur. Dit fonds maakt het mogelijk dat volwassenen die financieel niet in staat zijn om deel te nemen aan sportieve of culturele activiteiten, toch kunnen meedoen. De regeling draagt bij aan verbetering van gezondheid, welzijn en sociale verbinding, en sluit daarmee volledig aan bij de uitgangspunten van positieve gezondheid. Het Volwassenenfonds biedt financiële ondersteuning voor contributie of lesgeld. De ervaringen van de afgelopen periode laten zien dat:

- meer inwoners met een laag inkomen actief kunnen deelnemen aan sport en cultuur;
- deelname bijdraagt aan zowel fysiek als mentaal welzijn;
- inwoners hun sociale netwerk vergroten en minder risico lopen op isolement;
- partners in het maatschappelijk middenveld de regeling goed weten te vinden en actief benutten.

Door het Volwassenenfonds structureel op te nemen in het armoedebeleid creëren we gelijke kansen voor volwassenen, stimuleren we meedoen en maatschappelijke participatie en versterken we de aanpak van sociale uitsluiting en eenzaamheid.

Inkomensgrens tot 130% sociaal minimum

Sinds 1 januari 2023 hanteren wij een verruimde inkomensgrens tot 130% naar aanleiding van het besluit van de gemeenteraad in november 2022. De inkomensgrens van 130% draagt bij aan meer bestaanszekerheid, financiële stabiliteit en gelijke kansen voor inwoners met een bescheiden inkomen. Door deze grens te handhaven:

- behouden inwoners die steun ontvangen de rust en zekerheid om hun financiële situatie verder te verbeteren;
- neemt de kans op financiële stress en problematische schulden af;
- ontstaat meer ruimte voor inwoners om mee te doen in de samenleving en hun veerkracht te versterken.

Door de inkomensgrens van 130% te continueren, kiest Maasgouw bewust voor een duurzame en toekomstgerichte aanpak van armoede. Hiermee ondersteunen we inwoners om grip te houden op hun financiële situatie, stimuleren we participatie en versterken we het vertrouwen in gemeentelijke ondersteuning.

4.6 Speciale aandacht voor ouderen en jongeren

Uit de evaluatie komt duidelijk naar voren dat ouderen en jongeren specifieke aandacht verdienen binnen ons armoedebeleid. De vergrijzing in Maasgouw en de signalen over financiële kwetsbaarheid onder jongeren maken dat deze groepen een verhoogd risico lopen op geldzorgen, sociale uitsluiting en problematische schulden.

We onderzoeken manieren om ouderen en jongeren beter te bereiken en te ondersteunen

In de komende beleidsperiode geven we speciale aandacht aan het bereik van ouderen en jongeren. Om dit te realiseren zetten we in de komende beleidsperiode in op een gericht en proactieve benadering. We laten ons hierbij adviseren door ervaringsdeskundigen, benutten de expertise van het maatschappelijk middenveld en versterken vroegsignalering in de lokale keten. Daarnaast investeren we in toegankelijke en passende communicatie, afgestemd op de doelgroep.

Ouderen

Ouderen vormen een doelgroep die we niet altijd tijdig bereiken, terwijl zij relatief vaak te maken hebben met financiële kwetsbaarheid, beperkte digitale vaardigheden, sociale isolatie of onbekendheid met regelingen. Hierdoor maken zij minder gebruik van beschikbare ondersteuning. In de komende beleidsperiode zetten we gericht in op het vergroten van het bereik onder ouderen door:

- samenwerking met partners die dichtbij deze doelgroep staan, zoals huisartsen, wijkteams, vrijwilligersorganisaties en ouderenverenigingen;
- gerichte en begrijpelijke voorlichting, passend bij de informatiebehoefte en vaardigheden van ouderen;
- het inzetten van ervaringsdeskundigen om drempels te verminderen en vertrouwen te versterken.

Jongeren

Ook jongeren vormen een kwetsbare doelgroep, mede door de toenemende beschikbaarheid van achteraf-betaaldiensten, online gokmogelijkheden en een beperkte financiële weerbaarheid. Jongeren overzien vaak niet de gevolgen van financiële keuzes, waardoor kleine betalingsachterstanden snel kunnen oplopen. In de komende jaren richten we ons op het versterken van hun financiële veerkracht door:

- gerichte voorlichting bij de overgang van 18- naar 18+, inclusief informatie over rechten, plichten en digitale (on)veiligheid;
- samenwerking met scholen, jongerenwerk en regionale partners om vroegtijdig risico's te signaleren;
- het onderzoeken en waar mogelijk invoeren van bewezen effectieve onderwijsprogramma's voor jeugdigen met een verhoogd risico op geldzorgen.

Onze inzet

Voor zowel ouderen als jongeren geldt dat we inzetten op **vroegsignalering, toegankelijke ondersteuning, duidelijke communicatie en nauwe samenwerking met partners én ervaringsdeskundigen**. Hiermee versterken we de kans dat ondersteuning tijdig wordt gevonden én gebruikt. Met deze gerichte inzet willen we dat jongeren en ouderen **weerbarder, financieel vaardiger en toekomstbestendiger** worden.

5. Hoe vergroten we het bereik en verhogen we de kwaliteit?

In dit hoofdstuk beschrijven we hoe we, op basis van de evaluatie van het vorige armoedebeleid, de komende beleidsperiode werken aan het vergroten van het bereik en het verbeteren van de kwaliteit van onze dienstverlening.

5.1 Van niet-gebruik naar niet-bereik

Het bereiken van inwoners met een laag inkomen blijft landelijk én lokaal een uitdaging. Het SCP-onderzoek¹⁷ Zien, luisteren en helpen benadrukt dat **niet-gebruik** van regelingen vaak het gevolg is van **niet-bereikt worden**. Deze perspectiefwisseling vraagt om een actievere benadering: op tijd signaleren wat inwoners nodig hebben en drempels verlagen in toegang en dienstverlening. Dit betekent voor Maasgouw dat we:

- blijven investeren in een sterk netwerk in het maatschappelijk middenveld;
- ervaringsdeskundigen structureel betrekken om drempels te herkennen en te verlagen;
- onze communicatie eenvoudiger en toegankelijker maken;
- aanvraagprocedures minder complex en meer ondersteunend vormgeven.

Door laagdrempeligheid, eenvoud en vertrouwen centraal te zetten, vergroten we het bereik én versterken we de bestaanszekerheid van inwoners.

Gerichte communicatie/ dienstverlening

We onderzoeken op welke manieren inwoners het beste bereikt kunnen worden, waarbij we dienstverlening niet alleen vanuit een loket organiseren, maar ook **proactief**. We sluiten aan bij de kernwaarden uit hoofdstuk 3: vertrouwen, duidelijkheid, eenvoud en respect voor ieders leefwereld.

5.2 De menselijke maat

Het SCP laat zien dat aannames over zelfredzaamheid en complex beleid kunnen bijdragen aan het niet-bereiken van inwoners met de grootste ondersteuningsbehoefte. De komende jaren sluiten we aan bij de landelijke beweging, zoals voorzien in de Participatiewet in Balans¹⁸, waarin vertrouwen, maatwerk en ruimte voor de professional centraal staan. Een eerste pakket maatregelen treedt per 1 januari 2026 in werking. Deze maatregelen richten zich onder meer op het versoepelen van regels rondom giften, kostenbesparende maatregelen, het verbeteren van de aanvraagprocedure, het verminderen van administratieve lasten en het creëren van meer ruimte voor maatwerk. Hiermee wordt het voor gemeenten makkelijker

om inwoners met financiële stress sneller en efficiënter te ondersteunen.

De Participatiewet in Balans ondersteunt daarmee nadrukkelijk de ambitie van de gemeente Maasgouw om de menselijke maat centraal te stellen: door regels te vereenvoudigen, vertrouwen als vertrekpunt te nemen en inwoners beter en tijdiger te bereiken. Deze ambitie hanteren wij niet alleen voor inwoners met een bijstandsuitkering, maar voor alle inwoners met een laag inkomen. In de MER-samenwerking krijgt dit vorm in het programma Samen doen, samen leren, waarin we gezamenlijk werken aan mensgerichte dienstverlening.

Samen doel, samen leren

Binnen de samenwerking in MER-verband heeft de toepassing van de menselijke maat, het werken vanuit de bedoeling en het uitgaan van vertrouwen een rol gekregen in het project 'Samen doen, samen leren'.

5.3 Inzicht in het aanbod: de inkomenskaart

Uit de evaluatie blijkt dat inwoners vaak onvoldoende zicht hebben op de beschikbare regelingen en niet altijd weten of ze in aanmerking komen. Om dit te verbeteren ontwikkelen wij een inkomenskaart: een visueel, eenvoudig en laagdrempelig overzicht van gemeentelijke inkomensregelingen én de ondersteuningsmogelijkheden van samenwerkingspartners.

De inkomenskaart

We ontwikkelen een inkomenskaart met (gemeentelijke) regelingen. Hierin willen we naast de regelingen ook informatie meenemen over onze partners in het maatschappelijk middenveld en wat zij voor onze inwoners kunnen betekenen. Een inkomenskaart biedt inwoners een overzicht van gemeentelijke regelingen en inzicht in waar ze, afhankelijk van hun inkomen, aanspraak op kunnen maken.

De inkomenskaart:

- ondersteunt inwoners in het vinden van passende regelingen;
- helpt ketenpartners om inwoners gericht te informeren;
- bevordert onderlinge ondersteuning tussen inwoners ('van inwoner tot inwoner');
- draagt bij aan normalisering en het doorbreken van schaamte rondom financiële ondersteuning.

5.4 Vereenvoudigen van aanvraagprocedures

Uit de evaluatie komt duidelijk naar voren dat aanvraagprocedures als complex worden ervaren. Complexiteit belemmert toegang en kan ertoe leiden dat inwoners ondersteuning mislopen. Samen met het Servicecentrum MER zetten wij in op het vereenvoudigen van processen, in lijn met de richting van de Participatiewet in Balans.

Minder regeldruk door vereenvoudiging van processen

We verkorten waar mogelijk het aanvraagproces voor inwoners die eerder een regeling hebben ontvangen. Ook onderzoeken we of inwoners actief kunnen worden geattendeerd op regelingen die jaarlijks aangevraagd kunnen worden. Bij het vereenvoudigen van processen betrekken we ervaringsdeskundigen, die ons vanuit hun perspectief helpen bij het identificeren van knelpunten en het verbeteren van formulieren en procedures.

Daarnaast nemen wij aanbevelingen van Stimulansz¹⁹ mee, zoals:

- het verminderen van administratieve lasten;
- het vergroten van de bekendheid van regelingen;
- het verkennen van mogelijkheden voor automatische toekenning.

Ook houden we nadrukkelijk rekening met inwoners met beperkte digitale vaardigheden. Aanvragen moeten op verschillende manieren mogelijk blijven, met duidelijke informatie over beschikbare ondersteuning.

5.5 Verbeteren van communicatie richting inwoners

Communicatie is een belangrijke factor bij het verlagen van drempels. De evaluatie liet zien dat brieven, formulieren en digitale teksten regelmatig te complex zijn.

We communiceren begrijpelijk

Bij het verbeteren van onze communicatie zetten wij ervaringsdeskundigen in om brieven, formulieren en webteksten te toetsen op begrijpelijkheid. Dit sluit aan bij de aanpak Samen doen, samen leren binnen MER-verband, waarin we werken aan begrijpelijke, inclusieve en toegankelijke communicatie voor alle inwoners.

Daarom streven wij naar:

- begrijpelijke taal;
- korte en heldere instructies;
- het vermijden van jargon en onduidelijke afkortingen;
- consistente communicatie over rechten en plichten.

6. Hoe gaan we monitoren en evalueren

Om te bepalen of het armoedebeleid daadwerkelijk bijdraagt aan het vergroten van bestaanszekerheid, is het essentieel om regelmatig te monitoren en te evalueren. De maatschappelijke context verandert voortdurend; beleid moet daarom flexibel, lerend en aanpasbaar zijn. Monitoring en evaluatie helpen ons om inzicht te krijgen in de werking van onze maatregelen, om verbeteringen door te voeren en om verantwoording af te leggen over de inzet van publieke middelen.

6.1 Meten is weten?

Effectief monitoren en evalueren geeft inzicht in de vraag of de ingezette middelen op de juiste manier zijn gebruikt en of de gewenste resultaten worden bereikt. De evaluatie van het vorige armoedebeleid heeft ons waardevolle inzichten opgeleverd: we zien waar we sterk in zijn en waar ruimte ligt voor verbetering. Tegelijkertijd is het meten van sociaal beleid complex. Dit komt door drie belangrijke factoren:

1. Complexe maatschappelijke vraagstukken

Armoede is geen eenduidig of enkelvoudig probleem. Het raakt aan uiteenlopende domeinen zoals gezondheid, wonen, schulden, sociaal netwerk en psychisch welzijn. De gevolgen van armoede zijn vaak langdurig en niet altijd direct zichtbaar. Daarom is het lastig om effecten eenduidig te meten.

2. Beperkte invloed van de gemeente

De financiële positie van inwoners wordt mede bepaald door landelijke beleidskeuzes (zoals minimumloon, hoogte van uitkeringen, toeslagenstelsel) en economische ontwikkelingen (inflatie, werkgelegenheid). Hierdoor is het soms moeilijk om precies te bepalen welk deel van een verandering toe te schrijven is aan lokale maatregelen.

3. Meerdere factoren die impact hebben

De leefwereld van inwoners wordt beïnvloed door factoren die we als gemeente niet volledig kunnen sturen, zoals persoonlijke omstandigheden of het sociale netwerk. Dit maakt beleidsresultaten minder voorspelbaar en vraagt om gedifferentieerde monitoring.

6.2 Tellen én vertellen

Monitoring bestaat voor ons altijd uit twee onderdelen:

1. Tellen: cijfers en data

We monitoren het gebruik van gemeentelijke regelingen samen met het Servicecentrum MER Sociaal Domein (MER SD) op basis van (kwartaal)rapportages. In de doorontwikkeling van de samenwerking krijgt de duiding van cijfers steeds meer aandacht:

- herkennen we trends?
- waar komen deze vandaan?
- welke mogelijke acties horen daarbij?

Daarnaast ontvangen we jaarlijks inhoudelijke en financiële verantwoording van onze (gesubsidieerde) partners. Deze rapportages geven inzicht in activiteiten, effecten en aantallen bereikte inwoners. Ook ontvangen we tussentijds signalen en deelnamecijfers, waardoor we tijdig kunnen schakelen.

2. Vertellen: ervaringen en verhalen

De leefwereld van inwoners laat zich niet vangen in cijfers alleen. Daarom blijft het persoonlijk gesprek met inwoners, professionals en ervaringsdeskundigen een essentieel onderdeel van onze monitoring.

Het persoonlijke verhaal helpt ons betekenis te geven aan cijfers en voorkomt dat we maatregelen nemen die onvoldoende aansluiten bij de realiteit van onze inwoners.

We monitoren en evalueren door de volgende kernvragen te beantwoorden:

1. Bereiken we de doelgroep met de ingezette maatregelen?
2. Wat zijn de redenen voor het wel of niet bereiken van de doelgroep?
3. Leiden de ingezette maatregelen tot het gewenste effect?
4. Wat zijn de redenen voor het wel of niet behalen van het gewenste effect?

7. Communicatie

Goede communicatie is een randvoorwaarde voor een effectief armoedebeleid. Of inwoners tijdig de juiste ondersteuning krijgen, of partners elkaar weten te vinden en of onze dienstverlening als toegankelijk wordt ervaren: het hangt in belangrijke mate af van de wijze waarop wij communiceren. Dit geldt voor:

- communicatie van de gemeente richting inwoners;
- communicatie tussen partners in het maatschappelijk middenveld;
- communicatie tussen gemeente en partners.

Wij communiceren helder, toegankelijk en laagdrempelig

- We schrijven in begrijpelijke taal.
- We bieden alternatieven voor inwoners die minder digitaal vaardig zijn.
- We zorgen dat inwoners weten waar zij terecht kunnen voor hulp.
- De inkomenskaart wordt hét middel om inzicht te geven in de beschikbare regelingen en ondersteuning.

Heldere en begrijpelijke taal

We zetten in op communicatie die:

- gebruikmaakt van korte, overzichtelijke zinnen;
- jargon en afkortingen vermijdt;
- concreet en direct is;
- aansluit bij het taalniveau van de doelgroep.

Door begrijpelijk te communiceren verlagen we drempels, waardoor inwoners eerder contact opnemen, vragen durven stellen en gebruikmaken van ondersteuning.

Toegankelijkheid voor inwoners met lage (digitale) basisvaardigheden

We houden nadrukkelijk rekening met het feit dat een deel van onze inwoners kampt met lage (digitale) basisvaardigheden. Daarom blijven we inzetten op:

- alternatieve routes naast digitale aanvragen (bijv. schriftelijk of telefonisch);
- ondersteuning via het Servicecentrum MER en maatschappelijke partners;
- duidelijke informatie over waar inwoners terecht kunnen voor hulp bij aanvragen.

Toegankelijke ondersteuning en vindbaarheid

Inwoners moeten weten waar ze terecht kunnen voor praktische, financiële of juridische vragen. Daarom versterken we:

- de zichtbaarheid van partners in het maatschappelijk middenveld;
- de samenwerking in de keten;
- de bekendheid van hulp- en adviespunten;
- de rol van ervaringsdeskundigen als brug tussen systeemwereld en leefwereld.

De inkomenskaart als communicatiemiddel

De ontwikkeling van de inkomenskaart is een belangrijk communicatie-instrument. Deze kaart:

- geeft inwoners in één oogopslag inzicht in de beschikbare regelingen en instrumenten;
- helpt professionals en vrijwilligers om inwoners snel en eenvoudig te informeren;
- draagt bij aan het normaliseren van het gebruik van regelingen en vermindert schaamte;
- stimuleert dat inwoners elkaar informeren via hun netwerk.

De inkomenskaart wordt daarom een vast onderdeel van onze communicatiestrategie.

8. Financiële toelichting

In dit hoofdstuk staan we stil bij de middelen die nodig zijn om het Armoedebeleid 2026 en verder: Meedoen in Maasgouw uit te voeren zoals beoogd. Het gaat daarbij zowel om de kosten van minimaregelingen en bijzondere bijstand, als om de inzet van armoede-instrumenten en uitvoeringskosten.

Armoedebeleid bestaat grotendeels uit zogenoemde open-einderegelingen. Dat betekent dat de uitgaven stijgen of dalen met het aantal inwoners dat een beroep doet op de regelingen. Daarnaast investeren we in samenwerking, communicatie en bereik. Dit vraagt om een stabiele financiële basis én ruimte om te kunnen inspelen op maatschappelijke en economische ontwikkelingen.

8.1 Uitgangspunten

Bij de financiële onderbouwing van dit beleid hanteren we de volgende uitgangspunten:

- **We continueren het bestaande minimabeleid**, inclusief bijzondere bijstand en gemeentelijke regelingen.
- **We nemen de inkomensgrens van 130% van het sociaal minimum structureel op** in het beleid.
- **We borgen het Volwassenenfonds Sport & Cultuur als vast instrument** binnen het armoedebeleid.
- **We behouden en ondersteunen de armoede-instrumenten in het maatschappelijk middenveld**, zoals Voedselbank, Kledingbank, Stichting Leergeld, Jeugdfonds Sport & Cultuur en SUN-noodhulpbureau.
- **We investeren in samenwerking, bereik en communicatie**, waaronder netwerkbijeenkomsten, inzet van ervaringsdeskundigen en ontwikkeling van de inkomenskaart.

De gemeenteraad heeft in de **Begroting 2026** vastgelegd dat in 2026 een toekomstgericht armoedebeleid wordt vastgesteld en stelt hiervoor aanvullend structureel € 200.000 structureel beschikbaar vanaf 2026. Deze middelen vormen, samen met het al bestaande budget voor minimabeleid, bijzondere bijstand en armoede-instrumenten, de financiële basis voor dit beleidsplan. Dit maakt dat het totale begrote bedrag voor 2026 en verder voor de bekostiging van het armoedebeleid neer komt op € 976.000 jaarlijks. Hiermee wordt ruimte geboden om het toekomstige armoedebeleid financieel te borgen en de gekozen koers duurzaam voort te zetten.

De aanvullende middelen zijn daarmee geen “plusje” boven op een stabiel beeld, maar nodig om:

- trends in uitgaven (bijzondere bijstand, minimaregelingen) te kunnen dragen;
- de tijdelijke verruimingen uit de vorige periode (130%-grens, Volwassenenfonds) duurzaam voort te zetten;
- te voorkomen dat versoering of terugschakelen leidt tot grotere problemen op langere termijn (meer schulden, hogere zorg- en jeugdhulpkosten, verlies van vertrouwen).

8.2 Wat doen we met de financiële middelen?

De totale kosten van het armoedebeleid bestaan uit drie hoofdcomponenten:

1. Minimaregelingen en inkomensondersteuning

Dit betreft onder andere:

- Individuele inkomensvoetbedrag
- Maatschappelijk Actief Bonus
- Persoonlijk Participatiebudget Pensioengerechtigden
- Collectieve zorgverzekering/ Gemeentepolis
- Tegemoetkoming meerkosten chronisch zieken

Deze regelingen zijn gericht op het ondersteunen van inwoners met een laag inkomen en het bevorderen van participatie. De uitgaven zijn afhankelijk van het aantal toekenningen en de samenstelling van de doelgroep.

2. Bijzondere bijstand

Bijzondere bijstand is een wettelijke taak (Participatiewet, artikel 35) en bedoeld voor noodzakelijke, niet-alledaagse kosten die voortkomen uit bijzondere omstandigheden en niet op een andere manier kunnen worden gedekt. De uitgaven zijn de afgelopen jaren duidelijk gestegen, onder andere door:

- hogere kosten van leven (energie, boodschappen);
- meer aanvragen voor beschermingsbewind;
- stijgende zorg- en woonlasten.

Een deel van de kostenstijging hangt samen met de verhoging van de inkomensgrens naar 130%, omdat daarmee een grotere doelgroep in aanmerking komt voor bijzondere bijstand. Tegelijk is zichtbaar dat ook vóór deze verhoging van de inkomensgrens de trend al stijgend was én dat dit in lijn is met de landelijke trend²⁰. De stijging in de uitgaven aan bijzondere bijstand zijn volgens Divosa te wijten aan een toename van het gebruik en de kosten van beschermingsbewind, toename van de kosten van de collectieve aanvullende zorgverzekering (gemeentepolis) en meer bestedingen aan de individuele inkomensvoetbedrag.

3. Armoede-instrumenten en subsidies aan partners

De gemeente financiert en ondersteunt verschillende organisaties en instrumenten die bijdragen aan het lokale armoedebeleid, zoals:

- Voedselbank
- Kledingbank
- Stichting Leergeld
- Jeugdfonds Sport & Cultuur
- Huiswerkbegeleiding (Studiekern)
- VoorzieningsWijzer / Sociaal Raadslieden
- SUN noodhulpbureau
- Volwassenenfonds Sport & Cultuur

Een deel van deze ondersteuning verloopt via subsidies; andere instrumenten via licenties en deelnemersbijdragen. Partners hanteren vaak eigen toelatingsnormen (bijvoorbeeld Voedselbanknormen), waardoor niet altijd één-op-één onderscheid gemaakt kan worden tussen de 120%- en 130%-doelgroep.

8.3 Onzekerheden en bandbreedtes

Hoewel we beschikken over CBS-data, interne cijfers en meerjarige realisatiecijfers, zijn er enkele structurele onzekerheden:

- **Schommelingen in aantallen en inkomenspositie**
Huishoudens bewegen in de tijd tussen inkomenscategorieën. Registraties geven vaak een momentopname; dit maakt exacte toerekening lastig.

• Externe ontwikkelingen

Nieuwe crises, inflatie, wijzigingen in landelijk beleid of fiscale maatregelen kunnen zorgen voor een stijging van het beroep op minimaregelingen en bijzondere bijstand, zonder dat de gemeente hier direct invloed op heeft.

• Gedragseffecten en vertrouwen

Versoering van regelingen of verlaging van de inkomensgrens levert op korte termijn mogelijk financiële “besparing” op, maar kan op langere termijn juist leiden tot hogere maatschappelijke kosten (meer schulden, zorg, jeugdhulp, maatschappelijke opvang) en verlies van vertrouwen in het lokale vangnet.

Daarom is het belangrijk om niet alleen te kijken naar directe financiële effecten, maar ook naar de brede maatschappelijke impact van keuzes binnen het armoedebeleid.

8.4 Conclusie

Met het structureel beschikbaar stellen van extra middelen geeft de gemeenteraad een duidelijk signaal: armoedebeleid en bestaanszekerheid zijn speerpunten. Deze middelen maken het mogelijk om te werken aan het beleidsdoel van het Armoedebeleid 2026 en verder: Meedoen in Maasgouw. Namelijk om de negatieve gevolgen van armoede in Maasgouw te verminderen, de positie van onze (kwetsbare) inwoners te versterken zodat zij hun economische én sociale positie kunnen verbeteren. Daarbij zetten we in op het vergroten van sociale inclusie, maatschappelijke participatie en het volwaardig kunnen meedoen in de samenleving.

De effecten zijn niet altijd rechtstreeks in euro's uit te drukken, maar vormen wel de kern van de investering die we met dit armoedebeleid doen: bestaanszekerheid versterken en meedoen in Maasgouw mogelijk maken. Investeren in bestaanszekerheid leidt aantoonbaar tot lagere maatschappelijke kosten op de lange termijn²¹.

Bijlage

Bronnenlijst

- 1 Gemeente Maasgouw, Strategische visie | Gemeente Maasgouw
- 2 Commissie Sociaal Minimum. (2023). Een zeker bestaan II: Rapport van de Commissie Sociaal Minimum. <https://open.overheid.nl/documenten/a434ffdd-2aca-4a04-846e-127f3b62d525/file>
- 3 Sociaal en Cultureel Planbureau. (2023). Eigentijdse ongelijkheid: De postindustriële klassenstructuur op basis van vier typen kapitaal. Geraadpleegd via www.scp.nl/publicaties
- 4 Sociaal en Cultureel Planbureau. (2023). Gezien, gehoord en geholpen willen worden. Geraadpleegd via www.scp.nl/publicaties
- 5 Sociaal en Cultureel Planbureau. (2024). Zien, luisteren en helpen. Geraadpleegd via www.scp.nl/publicaties
- 6 Tim 'S Jongers, Armoede uitgelegd aan mensen met geld (Amsterdam; Uitgeverij Verkenner, 2023)
- 7 Centraal Bureau voor de Statistiek. (2024). De nieuwe methode om armoede in Nederland te meten. Geraadpleegd via www.cbs.nl
- 8 Centraal Bureau voor de Statistiek. (2024) Bijlage wat is genoeg om van te leven. Geraadpleegd via www.cbs.nl
- 9 Centraal Bureau voor de Statistiek. Armoede en schulden. Geraadpleegd via www.cbs.nl
- 10 Centraal bureau voor de statistiek. Armoede en schulden. Armoede en schulden | CBS
- 11 Waar staat je gemeente. Dashboard - Werk en inkomen - Maasgouw
- 12 CBS, Armoede onder kinderen 2022–2023. StatLine - Armoede van kinderen; persoons- en huishoudenskenmerken, regio (2025)
- 13 GGD Gezondheidsmonitor Volwassenen & Ouderen 2024. Rapportage+GMVO+2024+Maasgouw_v2 (1).pdf
- 14 Uitkeringsbedragen per 1 juli 2025 | Publicatie | Rijksoverheid.nl
- 15 StatLine - Kerncijfers wijken en buurten 2022 (cbs.nl)
- 16 Sociaal en Cultureel Planbureau. (2024). Zien, luisteren en helpen. <https://www.scp.nl/publicaties>
- 17 Sociaal en Cultureel Planbureau. (2024). Zien, luisteren en helpen. Geraadpleegd via www.scp.nl/publicaties
- 18 Divosa. Wijzigingen en fasering Participatiewet in Balans (2025). Beschikbaar via: www.divosa.nl
- 19 Redactie Stimulansz. (2024, 27 juni). Financiële bestaanszekerheid en de Participatiewet: Inspiratie voor gemeenten voor oplossingen binnen de Participatiewet. Stimulansz.
- 20 Divosa. Factsheet bijzondere bijstand. (2024) De ontwikkeling van de uitgaven in de afgelopen tien jaar | Divosa
- 21 De vicieuze cirkel tussen bestaanszekerheid en slechte gezondheid doorbreken | Movisie

Gemeente Maasgouw

Markt 36, 6051 DZ Maasbracht
E-mail: info@gemeentemaasgouw.nl
Telefoon: 0475-85 25 00

